

בסכין פגומה את אחד מבחירי מחזאי ישראל. אנו מפרסמים את דבריו כלשונם ובלא קיצור. כהדגמה נוספת לטיעוניה של ת.ר. נגולת. ועם הקוראים הסליחה.

משכין שלום במרומי

הסופר מר א"ב יהושע, ממכונניה של ממשלת האחדות הלאומית, נפגש לאחר רונה במיזרח ברלין עם נציגי המימסד המיזרח-גרמני, והודיע כי הוא מתרגש. לפי שעה עוד לא ידוע על תהיה להתרגשותו השלכה ישירה על החסיס (הבלתי-יקימיים) בין שתי המדינות. כשנשאל בנושא זה בראיון רדיו עם מר יצחק בן-נר, השיב מר יהושע בנוסח דיפלומטי: נראה, נראה.

לשאל אחר, שביקש לדעת באיזו שפה שוחח הסופר עם מארחיו המיזרחי-גרמנים, השיב האחרון: צוחק מי צוחק אחרון.

הצוחק הראשון היה, כידוע, מר אהרון אפלפלד, שסירב להשתתף במנישה עם נציגיה של המדינה הגרמנית, שלא הכירה באחיותיה לשואה ולא שילמה כל פיצויים על הזוועות שהתחוללו על אדמתה.

ר קשב

זוטות

סוללה נכבדה של אורחים מחול, וכראשם הפופוסור ג'ורג' סטיינר וסופר השואה אלי ויזל, השתתפו באוניברסיטה חיפה בכינוס בן חמישה ימים, תחת הכותרת המזורה מעט "הבנת השואה". קהל בן מאות בא לשמוע כיצד ג'ורג' סטיינר חזר על תהיה הפרובוקטיביות שלו, לפיה חיבת מדינת-ישראל את קיומה להיטלר (לומר, לשואה). אף שניסוחו של הסופר המלומד היה הפעם מתון יותר, עוררו הדברים גם הפעם את התגובה הנועזת הצפויה. עיקר מיתקפת-הנגד על התיאוריה הסטיינרית — שהוצגה גם בראיון טלוויזיה — בא בנאום שנשא בכינוס חברי האמנים של האוניברסיטה האיש שסייע למימון הכינוס, שטרובליץ. בסופו של דבר נערכו מגעיי פיוס, והכינוס ננעל כרוח טובה. עד כמה שהדבר אפשרי כשהמדובר בנושא כמו השואה.

מוסיאון תל-אביב החל השבוע בהקרנת סרטו של קלוד לוצ'נזן הצרפתי, שואה. ההצגות הראשונות נערכו לקהל "אנשי חינוך" מוזמנים. הצגתו של הסרט בן כעשר השעות לקהל הרחב תתחיל ב-14 לחודש.

הוצאת כינרת הוציאה השבוע לאור את האוטוביוגרפיה של הקולנוען הנודע רומאן פולנסקי. הספר פותח בילדותו של פולנסקי בקרקוב שבפולין הקומוניסטית ומסתיים במעצרו באשמת אונס קטינה. הקטעים בהם מתוארת "התעללות" עם הגברת הצעירה (ג'ל) היה צל של שפק שיש לסדרה ניסיון ואין עכבות. היא השתדלה בפישוק רגליים ואני חדרתי לתוכה. היא לא שכחה תחתיה בלי להיענות" מוכיחים כמאה עדים את שעי כה היה ידוע ליוזפי "ח" בלבר, והוא — שפולנסקי הוא מעטיץ נוסף של דן תומאס.

בכלא מגלה פולנסקי, כצפוי, את האמת על הכלא. לא נדרש לו זמן רב כדי לתפוס, שכמו כל אדם שהמוצא היחיד שלו על החיים בכלא שואב מסרטים, או ידעתי מאמה על המציאות הוא מיתית כאן. הסרטים נוסים להציג את האסירים כאנשים גדולי-גוף, קשוחים ואימתניים. אך רוב הכלואים פנינו (הכלא שבו נכלא) היו אנשים קטני גוף וממדים, שאינם בולטים כלל בהופעתם.

מה נאמר ומה נדבר? בשביל ללמוד את זה באמת לא כדאי להיכנס לכלא.

קיטש דומה אבל שונה מפרסם בעיתונות שלנו במלאות ארבע שנים לפרוץ מלחמת-הלבנון. כל הכבוד לשרייה-המאה, אבל יש גבול. ודומה שהוא עובר קרוב מאוד למיקומם של שירים כמו "אנחנו מתעללים בכייתן-עלמן צבאי" מאת רמי דינץ, שפורסם בתוסף הסיפורי האחרון של מעריב. נכון שאני מאהבי-ישראלי כמעט מושלם? שואל גיבור השיר, בעיניים שובבות" את אלמנת-המלחמה שאותה הוא בועל ממש כמו פולנסקי. אבל התשובה היא ישראלית לגמרי: "אתה מאז אחוז, היא צוחקת. לא ברור למה היא צוחקת. אין קוצץ

תיקונים צפופים של הרומאן אשה בלתי-אפשרית מאת גרייהם גרין מוצע למכירה בהערכה של 2,500 — 3,000 ל"ש, ואילו יריעות הגדה עמוסות תיקונים של סיפרו של נורמן מיילר (מהבר הערומים והמתים) שליוחיות אכזיבטנציאליות מוצעות למכירה בהערכה של 800 — 1,200 ל"ש.

מכירות הנערכות בימים אלה כוללות גם מיכתבים שמעולם לא פורסמו, כגון מיכתב מאת הסופר צ'ארלס דיקנס לשחקן האנגלי ג'פ הארלי מן 30 באפריל 1844 (הערכה: 300 — 400 ל"ש).

מסקנה: תמיד יהיה ביקוש לספרים ולכיתבי-יד נדירים. אבל גם לתחתונים ארוכים — אם היו שייכים לאישיות הנכונה.

ג. הרה

היוזן הוזר

לא רגישות טיבעית

תשובה לת. ר. נגולת
השיתי לי מינהג, בנינין הצגת ארוחת הערב בתיאטרון החדר, להשיב על כל תגובה המתפרסמת בעטייה, אפילו אם דבריו של מגיב זה או אחר מחשידים אותי, כביכול, בהצטמקות המחזן כאותה תרגולת. אין כאן רגישות טיבעית של אמן המולידה רציונליזציה להכעיס. אלא החלטה מראש להמשיך ולקיים דיון בנושאים שאין התיאטרון מתפנה לעסוק בהם מחמת צוק העיתים, התקציבים או רלות האמונה. אבל, משום מה, לנוכח ניקוריו של אותו (אותה?) ת.ר. נגולת, בהעולם הזה (21.5.86), עולה ברעתי דמותו הממוצעת, הלא יציבה, של איש התיאטרון המקומי, נאמר מחזאי קרקרן במיוחד, אשר יום אחד הוא יכול להציע לי לשחק את דמותו של קאפקא בהפקה המקורית שהוא מתכנן ומטעמים שונים אני מסרב להצעתו. ביום אחי (31.7.81) הוא כותב בעיתון העיר שבתים על מארמי "מאירי העניינים" ועל העותי המבוכת להביע דעתי "בפומבי, ללא מורא ופחד". ביום אחר הוא יורק עליי ככניסה לתיאטרון, אולי כתגובה על כי לא היללתי די מחזה מפוטט כלשהו פרי-עטו, ואחר כך מבקש את סליחתי, מקבל אותה, וכן הלאה ממשיך לקיים מעורבות מופלגת מסוג זה או אחר בענייניי, הייתכן שאותה דמות אפופת ארי אלכוהול התגלגלה בכעל כנף? שאם כן יש להניח שהוא כעל שש כנפיים לאחד. בשתיים ינפף לעשות רוש. בשתיים יאיים על העולם ובשתיים ראוי לו לכסות על עיניו מחמת הבושה על מה שפולט מקורו, ועל כך כבר נאמר אצלנו סיק טרנטיט גלוריה מונרי. לוא לפחות היה אותו כעל מקור מופז מעיד על מראה עיניו, ניחא. אבל עוף זה עריין לא בא אל תיאטרון החדר. את הלחן לזמירותיו הוא מלקט ממה שמסטה אליו רוח השמועה ומפירוטי מידע שנועדו לעורר תיאבון ואותו הם משביעים לגמרי. רעונו כבודו. לוא היה טורח להציץ בחוברת תיאטרון החדר 1985, אולי היו הדברים פשוטים יותר גם עבורו. כי ארוחת הערב הינה אירוע המוצג ברציפות מזה כחצי שנה ומטרתו לברוק תיפקורו של מקום שאינו חלל תיאטרוני ניטראלי גרידא, וכן חומר מקורי הנלקח את המציאות, מונח במסגרת האירוע התיאטרוני ומתפקד בו מצד עצמו ומצד הדימוי הבינמי, ואילו רומן נמרד בו עלי-פי מתכונת של זמן חיים אמיתי. כל אלו נושאים שהחברת מרחיבה את הדיון בהם, והאירוע המתודר איתם ככליו של התיאטרון. מדובר, אם כן, בניסוי תיאטרוני שתחומי פעילותו אינם חופפים בהכרח את מה שמקובל כתיאטרון לגיטימי. אין תימה בכך שהאירוע מעורר תגובות קיצוניות, שהרי אין הוא מנסה לכונן דווקא לטעמם של אריאלי אנשי התיאטרון האמנים על חנופה למרכזי כוח במסווה של מרדנות עזת-נפש כאותה רכוכיה. אותו (אותה?) ת.ר. נגולת מוזמנת להתקשר אלינו, לקבל את החוברת ולצפות באירוע. או אולי לא תיכשל בעובדות ולא תצפצף דברי איווולת על שחיתות מאחורי פרגוד ועל תיאטרון חובבים, אלה שתי קביעות שקיריות, לפחות פורמאלית, שדבריה בהן אותה תרגולת, מוכטח לה שוננה בה בדרכי נועם ולא נשחטנה כנהוג בעוף עובר-בטל שלא נותרה ביצה בקנקנו.

אמיר אוריין

דף חדש מעיר:

נראה כי בעיקבות ארוחת הערב שבישל בתיאטרון, וראה עצמו מר א' אוריין מומחה לציד תרגולות — ולא היא. מה-חבל שלא נועץ במועצת-הלול בטרם יצא לשחוט

המכירה בגורדון עוררה עניין רב. בין שאר הרוכשים מחו"ל: המוסיאון הבריטי, המוסיאון היהודי בברלין, וכן מוכר הספרים והביבליוגרף היהודי הנודע מאמסטרדאם, אברהם הורוויש, אחר המומחים הגדולים בעולם לספרים אנטיקוואריים. אשר על אף ההמופג בא בעצמו לארץ להשתתף במכירה, בסופו של דבר נמכרו ספרים ויצירות אמנות בשווי של כ" 59,000 דולר. רישום עיפרון של ליברמן נמכר ב"2200 שקל, ואילו הספר מקס ליברמן בביתו — ב"1900 שקל. 18 תגיספרים (אקס ליבריס) של האמן יוסף בורדקו השיגו 900 שקל וספר עיונים בלשניים עבריים משנת 1682 — 950 שקל.

במכירת ספרים אנטיקוואריים בבית המכירות

לויס קורינת: בכחתי (הערכה 250-350 דולר, נמכר ב-400 שקל)

הפומביות של סאת'כי בלונדון הרקיעו המחירים שחקים. כתביד בן המאה הששעשרה בתורת הקבלה, שהוערך ב"800 — 1,200 לירות שטרלינג, נמכר ב"2,400 ל"ש, ספר אחר, אף הוא בתורת הנסתר, שהוערך ב"5,000 ל"ש, השיג 9,000 ל"ש. שניהם נרכשו על-ידי אספן פרטי במחירים גבוהים וכו גם ספרים עתיקים בנושאי גיאוגרפיה, אטלסים, סיפורי מסעות ומדעי הטבע. ספר משנת 1840 עם ליתוגרפיות של גופי מכסיקה, שהוערך על-ידי סאת'כי ב"8,000 ל"ש, הכפיל את מחירו ונמכר ב"12,000 ל"ש (בתוספת עמלה) למוכר ספרים, ואילו סידרה נדירה של גופי ברמודה, אף היא מאמצע המאה הששעשרה, השיגה 15,000 ל"ש. מפה של קליפורניה שצוירה בידי מישלחת מיסיונרים בסביבות 1782, בידד עם אוסף מיכתבים על מחקרים מוקדמים שנערכו במאה ה-18 בקליפורניה העילית, שהוערכו בידד ב"70,000 ל"ש, לא השיגו את מחיר המינימום. שבעים גבוהים במיוחד הושגו על-ידי ספרים שבעינים ארצות-הברית.

אוסף "טבעות הסיגארים" של צ'רציל — טבעות הנייר המודפסות ועליהן שם היצרן, המושחלות על סיגארים יקרים — וכן אוסף העיניים העשויים משי שחור שבהם היה המדינאי הבריטי מאפיל על עינו כליאית שרצה להינות מתנומה קצרה, שני זוגות תחתונים ארוכים והזיה של צ'רציל — השיגו "רק" 700 ל"ש. שבעים שטרות כסף חותמים בדי אישים שונים (ביניהם השחקן בוב הופ והמיליארדר המתבודד הווארד ויז) נמכרו ב"400 ל"ש.

במכירה שתיערך בקרוב יועץ כתביד של ספר מאת א"א מילן (מחבר פו הדוב), כתבידו של בהיותו צעירים מאוד הוערך על-ידי סאת'כי ב"2,000 — 2,500 ל"ש. כתביד ובו

בתקופת השיחרור הקצרה, הן קרדו וקיפצו את הסבל לאורך המחזה כולו. בצורה דומה לזו שבה רקדו וקיפצו את האושר. הן היו יפות ומטופחות בפריחתן ממש כמו בנפילתן. הן חגו במעגלים נמרצים כחברת בנייהארם שנואי-פנשן, ממש כאותן הן ובאותו מרץ בהם חגו בשמחותיהן ובעיצובותיהן הפרטיים. והן טרחו ובנו פריא מרות של חוףיים באותה מיומנות וחיוניות בהן הקימו את המבנים הספורטיביים שטימלו את משא הסבל-הכבד שאותו נשאו במצוות השליטים החזירים.

גם הקשר בין התפאורה לבין ההתרחשות הבימתית בעייתי באן. כשיש חיות יוש בנייהארם ליצנים יש גם הגיון בזירת קירקס. אבל מה העורך בזירה כזאת כשהיא לא מתפקדת כאלמה קירקסי — אף לא ברמו. דוגמה לכך גם גדרות-החיל המאיימות, המתגלות במערכה השנייה. אלה מקרינות אומנם את הסגירות והאיום המוכתכים על-ידי העלילה, אלא שאיני מתפקדות כגדרות לגבי הרמויות היוצאות ובאות דרכן ממש כשם שיצאו ובאו בהערך.

אשר לרמויות נראתה מגמת העיצוב ברורה. התרגולות נראו התנהגו כתרנגולות, החמור כחמור, החזירים כחזירים, ואפילו הפרות עוצבו כפרות. רק עיצובם של בנייהארם העמיד סימני שאלה. למה דווקא ליצנים ולמה דווקא על לגיליות? אם אין לכך משמעות שמעבר לציבעוניות החוגגת, אז מרוע דווקא כסאת'כי שבה אמור המתבונן לרדת לעומקם של דברים ולפענח את משמעותם? ואם אין הוא נדרש להצגה זו לפענח את הדברים ולרדת לעומקם — אז למה דווקא אורוול?

אבל לא בכבודו של אורוול אנו דנים. אילו הצליחו העושים במלאכה לקחת מתוך הסאת'כי האורוולית מה שלקחו, לשנות מה ששינו, להעדיף מה שהעדיפו, ולהעמיד מכל אלה מחזמר עשיר ומרתק — ניתן היה לברך על מלאכתם. אלא שלא כך הם פני הדברים. למרות העושר החזוטי הבולט, המילבושות המקסימות של רות דר והתנועה הנמרצת המתנהלת על הבימה, מתמשכת ההתרחשות עד לעיפה יותר משעתיים של עשיות, שבחלקן חוזרות על עצמן שוב ושוב. וכל זה במהלך עלילה פשוטה שכיונה ברור למתבונן כבר ברגעים הראשונים.

עלילה שהתפתחות האיטית והמתמשכת שלה נקטעת מדי פעם על-ידי "מיספרים" מוסיקליים שרובם בנינויים וחיוורים. בין הקטעים הטובים יותר בלט קטע הסולו של הסוטה היפה חגית בן-עמי ובין השחקנים היטיבו לעשות רויה ישראלי שעיצבה את דמות העו, דרוו ספליצקי החמור ואורלי וילברשן-כנאי בתפקיד התרגולות.

כפי הכל מחזמר חיזור ומייגע על חוות חיות יפות ונעימות, כמה חזירים שתלטנים וכמה ליצנים ציבעוניים. אבל למה דווקא אורוול?

ענדה אלוני

בשוק הספרים הישנים

גליה גורדון התל-אביבית הציעה השבוע למכירה את עיבוננו של ר"ר קארל שווארץ המנוח (1885-1962), אספן והיסטוריון של אמנות ומי שהיה מנהל המוסיאון היהודי של ברלין ומאוחר יותר מנהל מוסיאון תל-אביב.

העיבון כלל כמה מאות דפים גראפיים (תחריטים, הרפסוריאבן, חיתוכי-עץ ורישומים) וכן ספרים בעברית, בגרמנית ובלשונות אחרות. בסיק בלשו הספרים על ידיו של ר"ר שווארץ, הצייר הגרמני הנודע לויס קורינת, חוקר האמנות היהודי היה זה שהוציא לאור את הקטלוג המקיף הראשון של יצירתו הגראפית של קורינת (ברלין, 1917) והאמנו גמל לו — בין השאר — גם בכך שחשם על הרפרודוקציות מייצרותיו המופיעות בספריו, בנוסף על חתימה על כל הדפים המקוריים, כמובן. ר"ר שווארץ מצידו אסף בשקדנות את כל תחריטי קורינת, בהם גם נדירים ביותר, וערך ורישום מדויק של המצאי.

מן הספרים הנדירים שבמכירה: כתבים מקובצים של לויס קורינת, ברלין 1920 (מחיר הערכה: 2,000 — 2,500 דולר), אגודת וספורים מן המזרח מאת המשורר הגרמני הרומאנטי פרידריך ריקרט, בלוויית איוריו המקוריים של קורינת (הערכה: 1,200 — 1,600 דולר), הציירה הגראפית של מקס ליברמן, קטלוג מקיף מאת גוסטאב שיפלר, ברלין, 1907 (הערכה: 700-900 דולר), מקס ליברמן — מחברת רישומים הולנדית, ברלין 1911 (הערכה: 400 — 600 דולר), וכן ספר על אדוארד מאנה: חייו ויצירתו מאת תיאודור דירא, בלוויית 3 תחריטים מקוריים (הערכה: 400 — 600 דולר).